

רבד הזהב

מתורת רבינו ראש הישיבה הגאון רבי ברוך דב דיסקין שליט"א

מתוך שיעורו השבועי בישיבת ארחות תורה • פרשת תזריע תשפ"ב

הדלת, דכמו דבנגעי אדם הסגר היינו אמירת הכהן ה"נ בבתיים, ובטור עה"ת (י"ג. ה') כתב שהסגר היינו שסוקר סביב הנגע בסיקרא כדי לידע אם פשה, ועיין עוד במשנה אחרונה בנגעים (פ"א משנה ג') שכתב דלולי פירוש רש"י היה מפרש דהסגר היינו שאומר לו הכהן מוסגר אתה, ועיי"ש מה שכתב לישב ממרים דמשמע כפירוש רש"י שההסגר הוא כפשוטו ואכמ"ל.

והסגיר הכהן את הנגע שבעת ימים (שם)

בטעם שבעינן הסגר, כתב בדעת זקנים וז"ל "כי האדם הרואה דבר תדיר בכל יום והוא גדל מעט מעט אינו מבחין בגדולו", ומבואר שצריך שהכהן לא יראה את האדם המוסגר כל זמן ההסגר.

כלו הפך לבן טהור הוא (י"ג. י"ג)

בטעמא דכולו הפך לבן טהור, דלכאוי בסברא כל שכן שהיה ראוי להיות טמא, וביאר החפץ חיים (עה"ת) שענין הנגעים הוא בשביל שהאדם יכנע, וא"כ כשכולו הפך לבן הוא נכנע יותר, ואין צריך לטמאו, אמנם בגמ' בסנהדרין (דף י"ז.) היה נראה דהטעם דטהור הוא משום דאין לו תקנה, דאיתא התם אין בן דוד בא עד שתהפך כל המלכות למינות, אמר רבא מאי קרא כולו הפך לבן, מבואר שכיון שכולו סימן טמא לכך טהור וזהו המשל שכל המלכות נהפכת למינות, וכן מבואר בספר תורת החטאת דטהור משום שאין לו תקנה.

ויש שמדקדקים כן מלשון הכתוב, דבכל מקום כתוב "וטיהרו", וכאן כתיב "וטיהר את הנגע", ומבואר שהאדם טמא ורק הנגע טהור.

בדד ישב (י"ג. מ"ו)

הגרי"ז חקר בהאי דינא האם הוא מהלכות טומאת מצורע, וכמו שמצינו דטמא וזב משתלחין, או דילמא דהוא מדיני הנידוי דמצורע, והוכיח מדברי רש"י במו"ק (דף י"ד:) בהא דאיבעיא בגמ' מצורע מהו שינהג צרעתו ברגל, ופירש רש"י שלא יבא אל תוך המחנה, ומוכח דהוא מדיני הנידוי, דאם הוא מדיני הטומאה וכי ס"ד שלא ינהג דין טומאה ברגל, [ועיין להלן בפרשת נשא].

ובן יונה או תור לחטאת (י"ב. ו')

הכא הקדים בן יונה לתור, ולהלן (פסוק ח') הקדים תורים לבני יונה, דכתיב "ולקחה שתי תורים או שני בני יונה", וכן בכל התורה הקדים תור לבן יונה, וצ"ב מה הטעם שכאן שינה, וביאר בבעל הטורים דבכל מקום שמביא שנים עדיף תורים, אבל כאן שמביא רק אחד עדיף להביא בן יונה, כיון דתור אם מת אחד מהם השני לא מזדווג, אולם קשה דבכריתות (דף כח.) מבואר שתורים ובני יונה שניהם שוים, משום דבמקום אחד התורה הקדימה תורים, ובמקום אחד התורה הקדימה בני יונה, וצ"ע.

הובא אל אהרן הכהן (י"ג. ב')

הראשונים דנו האם כשיש לאדם נגעים חייב להראות לכהן או דתליא ברצונו, ועיין באבן עזרא כאן שכתב וז"ל "והובא ברצונו ושלא ברצונו, כי הרואה בו אחד מסימנים אלו יכריחנו שיבא", וכן מבואר ברא"ש (נגעים פ"ב) ובחינוך (מצוה קמ"ט), אמנם ברמב"ן (כאן ולהלן י"ד. ב') משמע שאין חיוב לבוא לכהן, אלא זהו חיוב על הכהן בראותם טמאים להסגירם או לטמאם, וכן מובא בהגה' מל"מ על החינוך, [מובא במנ"ח מכוון י-ם מצוה קמ"ט הערה כ"ד על החינוך], דהרמב"ן ס"ל דאין זה חיוב.

עמוק מעור בשרו (י"ג. ג')

פירש רש"י כל מראה לבן עמוק הוא כמראה חמה עמוקה מן הצל ע"כ. ולהלן (פסוק ד') כתוב "ועמוק אין מראה", וכתב רש"י לא ידעתי פירושו, וביאר בשפתי חכמים דהוקשה לרש"י דכיון דכללא הוא דמראה לבן עמוק מן השחור, כיצד אינה עמוקה, ולכך כתב "לא ידעתי פירושו".

והסגיר הכהן את הנגע שבעת ימים (י"ג. ד')

פירש רש"י יסגירנו בבית אחד, וכן הוא במדרש רבה בשר ודם חובש בבית האסורים והקב"ה חובש בבית האסורים שנאמר והסגיר הכהן, ובמנ"ח (מצוה קס"ט אות י"ב) כתב דאין הפירוש שמסגירין האדם בחדר, רק יש לו דין מוסגר ולא מוחלט לכמה דינים, וכ"כ במל"מ (פ"י"ט מטומאת צרעת ה"ה) דהסגר היינו באמירת הכהן, ודחה מה שכתבו המפרשים בהסגר בתים שיסגור

דברי מספד מרבינו ראש הישיבה שליט"א בהיכל הישיבה הקד'

על רשכבה"ג רבינו מרן שר התורה זצוק"ל

יום ה' כ"א אדר"ב תשפ"ב

לא שייך לדבר ולהקיף את האי גברא רבה, אבל הספד זה חובה ואי אפשר ליבטל מזה, ומלבד זה אנחנו צריכים לבכות על האבידה הגדולה.

כשעברנו השבוע ליד ביתו של ר' חיים זצוק"ל נזכרנו בדבר שהיה לפני הרבה שנים והוא מתאים גם לעכשיו. בשנת תשמ"ה כשהסטיפלר נפטר עברנו ליד ככר הישיבה ועבר שם הג"ר חיים קרייזוירט זצוק"ל, הוא אמר הסטיפלר נפטר מעכשיו צריך ללכת לר' חיים, ושאל אם אני יכול להראות לו את הבית של ר' חיים. הסכמתי בשמחה לזכות ללכת עם ר' חיים קרייזוירט, כשהגענו ברחוב רשב"ם ליד המדריגות של הבית של הסטיפלר הוא אומר תחכה רגע, והוא התחיל לקרוא גמרא בברכות בהתרגשות עצומה, וכמובן שהוא קרא את זה בע"פ, וגמר את הגמרא והמשיך ללכת.

הגמרא בברכות (דף נח:) אומרת עולא ורב חסדא הוו קא אזלי באורחא, כי מטו אפתחא דבי רב חנא בר חנילאי נגד רב חסדא ואתנח, עולא ורב חסדא עברו ליד הבית של רב חנא בר חנילאי ורב חסדא נאנח, א"ל עולא אמאי קא מתנחת והאמר רב אנחה שוברת חצי גופו של אדם שנאמר ואתה בן אדם האנח בשברון מתנים וגו' ור' יוחנן אמר אף כל גופו של אדם שנאמר וכו', א"ל היכי לא אתנח, ביתא דהווי בה שיתין אפייתא ביממא ושיתין אפייתא בליליא וכו' ותו הווי פתיחין ליה ארבע בבי לארבע רוחתא דעלמא וכל דהווי עייל כפיין נפיק כי שבע והווי שדו ליה חטי ושערי בשני

בצורת אבראי דכל מאן דכסיפא מילתא למשקל ביממא אתי ושקיל בליליא השתא נפל בתלא ולא אתנח, אמר רב חסדא איך לא אתאנח בית שהיה פתוח לארבע רוחות העולם, כל מי שנכנס רעב יצא שבע, ועכשיו נפל ואיננו. כך היה הבית הגדול הזה של ר' חיים, היה פתוח לארבע רוחות העולם, אנשים באו מכל העולם לברכה להלכה לעצה, מבוגרים וילדים, שומרי תו"מ ואינם שומרי תו"מ, כל מי שנכנס רעב, היה צריך משהו, יצא שבע, היה תל תלפיות, בית ועד לחכמים, כמה כינוסים של תורה ושל חיזוק היה בבית הזה עשרות שנים, והשתא נפל בתלא, הבית הזה איננו, ע"ז יש חיוב להתאנח, לדעת את גודל האבידה.

הדביקות בתורה שלו היתה במדרגות שאנחנו לא מבינים, לא נכנס לראשו שום דבר מלבד תורה, אפי' את הנכדים היו צריכים להזכיר כל פעם הוא בן של פלוני הוא בן של פלוני, ולא רק דברים שלא שייכים אליו, סיפר לי בנו הג"ר יצחק שאול שליט"א שכשר' חיים אושפז בבית החולים לאחר שעבר ארוע הוא לא שאל מה קרה, רק שיביאו לו את הספרים שהוא צריך, אפילו לא התעניין מתי הוא משתחרר, זה כבר לא דברים חיצוניים, זה מטבע האדם שאדם רוצה לדעת מה אתו, הוא נלחם נגד הטבע וגם זה לא עניין אותו.

אבל גם אנחנו בדרגות שלנו צריכים ללמוד את הענין הזה של דביקות בתורה, והבאנו כבר כמה פעמים את הגמרא בתענית (דף ז:): למה נמשלו דברי תורה לג' משקין הללו במים וביין ובחלב וכו' דבר אחר מה שלשה משקין הללו נפסלין בהיסח הדעת אף דברי תורה אין משתכחין אלא בהיסח הדעת, ופרש"י שבשמך ודבש אם נכנס פסולת זה צף למעלה ואפשר להוציאו, אבל מים יין וחלב אם נפל לתוכם פסולת זה מתערבב וא"א להוציא את זה, וכן הוא בתורה חושבים שאדם יש לו ראש אחד לתורה וראש אחד לדברים אחרים אומר רש"י שאין כן הדברים אלא הכל נכנס לאותו מקום והכל מתערבב עם התורה, ואיך שומרים שלא יהיה היסח הדעת אומר רש"י ע"י שיחזור עליהם תמיד, חוזרים וחוזרים, הדרן עלך והדרן עלך, לא מסיחים דעת מהמסכת שלמדו, לא מסיחים דעת מכל דבר של תורה וכך זה נשמר, אבל אם לא חוזרים ומסיחין דעת אין התורה משתמרת.

הנסיונות בדור הזה הם נסיונות שלא היו, פעם אם רצו לדעת דברים היו יכולים לדעת מה היה לפני יומיים, לא היו הרבה מקורות מידע, היום אפשר כל דקה לדעת מה שנעשה בכל העולם, וזה נסיון גדול מאוד, אבל צריך לדעת שזה החיים שלנו, כמה שפחות דברים אחרים יש יותר תורה וכמה שיותר דברים אחרים יש פחות תורה ח"ו.

כשלמדנו בפוניבז' היה בחור שהיה נקרא 'מופשט' לא ידע מה קורה, ועמדו פעם קבוצת בחורים וא' שאל אותו אם הוא יודע מי הנשיא של אמריקה והוא לא ידע, וצחקו עליו מי לא יודע מי הנשיא של אמריקה, הוא אמר להם עכשיו אני אשאל אתכם שאלה, מה הדין תמורת בכור, אף אחד לא ידע. הוא אמר להם מה אתם צוחקים, אתם יודעים מי הנשיא של אמריקה ומשנה מפורשת אתם לא יודעים, היום הוא מרביץ תורה – אין אחד שלא לומד את הספרים שלו, והאחרים יודעים מי הנשיא של אמריקה אבל לא הגיעו לדרגות גבוהות.

הגרב"צ פלמן זצוק"ל לפני שהיה לומד הוא הוציא כל מה שיש לו בכיס (מה כבר היה לו שם...) ונכנס לביהמ"ד, שלא יהיה שום דבר חוץ מתורה, פעם מישהו שאל אותו איך מגיעים לכזה משיכה לתורה, הוא אמר לו משפט חזק מאוד "אתה קובע את תחום ההתענינות שלך" כל אחד קובע לעצמו, ורואים את זה בעולם יש אחד שמענין אותו פוליטיקה ואחד מענין אותו אוכל ואחד מענין אותו ספורט כל אחד עם מה שמענין אותו, וכשהוא בנושא הזה א"א לדבר אתו על נושאים אחרים, אם אתה תחליט שהתורה זה תחום ההתענינות שלך אתה תגלה שבנושא הזה יש כ"כ הרבה דברים מענינים, והוסיף שגם בזמנים שהוא מרגיש שהוא צריך קצת להשתחרר יש מספיק ספרי סיפורי צדיקים וכיו"ב שהם בתוך התחום של תורה, בתוך התחום של יראת שמים.

אין ספק שזה היסוד להצלחה, וזה מה שראו אצל ר' חיים הדביקות בתורה, א"א להבין את זה איך אדם לא נכנס לו שום דבר אחר, הוא בעצמו אמר שהוא התפלל ע"ז, יש ע"ז מעשים בלי סוף אבל זה לא כעת הזמן לזה, כולם יודעים את המציאות הזאת.

בגמ' במו"ק מובא שהיה ספדן שקרא את הנפטר 'אבידה' ונענש ע"ז, אי אפשר לקרוא לצדיק שנפטר אבידה, ושואלים הרי מקרא מפורש הוא "הצדיק אבד", וביאר הג"ר אהרן קוטלר (ועוד כתבו כן) דמתי זה אבידה כמו שנאמר בסוף הפסוק "ואין איש שם על לב" כשאין איש שם על לב זה אבידה, ואף אנו אבדנו אדם גדול אבל אם שמים על לב, אם מתעוררים, זה לא בגדר אבידה.

ונסיים עם הגמרא בברכות שבה פתחנו, הגמרא אומרת שם לאחר המעשה עם רב חסדא, אמר ליה הכי אמר ר' יוחנן מיום שחרב ביהמ"ק נגזרה גזירה על בתיהם של צדיקים שיחרבו שנאמר וכו', ואמר ר' יוחנן עתיד הקב"ה להחזירן לישובן שנאמר שיר המעלות לדוד הבוטחים בה' כהר ציון מה הר ציון עתיד הקב"ה להחזירו לישובו אף בתיהן של צדיקים עתיד הקב"ה להחזירן לישובן.

יש הבטחה שהבית צדיקים הזה – הבית תלפיות – יחזור לישובו בתחית המתים יחד עם בנין בית המקדש במהרה בימינו אמן.

י"ל קונטרס "רבד הזהב" על פסח במהדורה חדשה עם הרבה הוספות

ניתן להשיג במס' 052-7165627

לתרומות והערות ולקבלת הגיליון 0556777668 ובמייל - RS244244@gmail.com